

СЪЩНОСТ НА ДАНЪЧНИТЕ ИЗМАМИ ПРИ ТЪРГОВИЯТА С ГОРИВА И НЕФТОПРОДУКТИ

Стефан Ангелов Пешов

Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов

Катедра „Финанси и кредит“

e-mail: st.peshov@gmail.com

Резюме: В повечето страни петролните продукти са жизнената сила на икономиката. Петролът е неразделна част от ежедневието. Правителствата са разработили различни данъци върху горивата, които финансират основните услуги на държавата в полза на гражданите. В много случаи тези данъци представляват значителна част от общите данъчни приходи на страната. В същото време голям брой правителства харчат значителна част от приходите си, за да субсидират по-ниските цени за определени горива. Тези субсидии за гориво насърчават икономическия растеж, предоставят помощ на нуждаещите се или разпределят ползите от изобилния природен ресурс на гражданите. Схемите, свързани с данъчни измами при търговията с горива, обикновено попадат в две категории: укриване на данъци и злоупотреба със субсидии. Измамите с горива обикновено включват разреждане на скъпи, обложени с данъци горива с по-евтини или ниско обложени продукти. Субсидираните горива се превръщат във фалшификати за високо обложените горива.

Ключови думи: данъчни измами, горива, субсидии, данъци, злоупотреба.

JEL: H26.

THE NATURE OF TAX FRAUD IN FUEL AND PETROLEUM PRODUCTS TRADING

Stefan Angelov Peshov

D. A. Tsenov Academy of Economics – Svishtov

Department of Finance and Credit

e-mail: st.peshov@gmail.com

Abstract: In most countries, oil products are the lifeblood of the economy. Oil is an integral part of everyday life. Governments have developed various fuel taxes that fund basic government services for the benefit of citizens. In many cases, these taxes represent a significant part of the country's total tax revenues. At the same time, many governments spend a significant portion of their revenues to subsidize lower prices for certain fuels. These fuel subsidies promote economic growth, aid those in need or distribute the benefits of citizens' abundant natural resources. Tax fraud schemes in the fuel trade usually fall into two categories: tax evasion and the misuse of subsidies. Fuel fraud usually involves diluting expensive, taxed fuels with cheaper or low-tax products. Subsidized fuels become counterfeits for highly taxed fuels. When this happens, government revenues are stolen twice: taxes are evaded, and the cost of subsidies ends up in the hands of criminals instead of being used for their intended purpose.

Key words: tax fraud, fuel, subsidies, taxes, abuse.

JEL: H26.

Въведение

Правителствата по целия свят са разработили различни програми за данъчно облагане на горивата, за да подпомогнат финансирането на основни услуги, които са в полза на техните граждани. В много случаи тези данъци представляват значителна част от общите данъчни постъпления на дадена държава, особено в случаи на държави с по-ниски доходи. Въпреки това, когато данъците и/или субсидиите водят до големи несъответствия в цените на горивата, възможно е, това да доведе до данъчни измами. Обикновено такива схеми попадат в две категории: укриване на данъци и злоупотреба със субсидии. Например горивата с по-високи цени, несубсидирани и обложени с данъци, се разреждат с контрабандни субсидирани горива с по-ниски цени. Това засяга правителствата, независимо от политиките за горива, като укриването на данъци върху горивата с по-високи цени и субсидираните горива се отклоняват от техните предназначени бенефициенти.

Като цяло резултатът от контрабандата на горива и измамите са значителни глобални финансови загуби, вероятно възлизащи на десетки милиарди долари годишно. За да предотвратят измамите с горива, правителствата са разработили цялостни програми за маркиране на горива, използвайки усъвършенствани технологични молекулярни маркери и сложни системи за управление, които водят до навременни, действащи разпознавателни данни, позволяващи на правителствата да смекчат укриването на данъци и злоупотребите със субсидии, да намалят до минимум финансовите загуби и да увеличат приходите.

Измамите с горива също причиняват вреда на околната среда, като заменят качествено гориво с примеси или отпадъчни странични продукти, което води до повишен разход на гориво и увеличени емисии на парникови газове, които влошават замърсяването на въздуха. Нелегалните заводи за пране на гориво често безразборно изхвърлят отпадъчни продукти, причинявайки допълнителни щети на околната среда. Междувременно, както за дизелови, така и за бензинови двигатели, примесите също намаляват производителността и живота на двигателя, което води до увеличаване на разходите за поддръжка на превозното средство.

Обект на изследването в настоящата статия са данъчните измами, които се осъществяват при търговията с горива и нефтопродукти. **Предмет** на изследването са същността и видовете нарушения при търговията с горива и нефтопродукти, влияещи върху изпълнението на данъчните задължения. **Целта** е да се проучат и изведат видовете нарушения при търговията с горива и нефтопродукти. За постигане на поставената цел е необходимо да се реализират следните задачи:

- да се характеризират същността на данъците и данъчните измами;

- да се анализират видовете данъчни измами при търговията с горива и нефтопродукти;
- да се разгледат инструменти за превенция на данъчните измами при търговията с горива и нефтопродукти.

1. Същност на данъчните измами

Укриването на данъци не е ново откритие. Концепцията за данъчните измами е съществувала още от времето на египетските фараони. Методите за укриване на данъци в древни времена, по-специално в Египет, Гърция и Рим, се обсъждат и сравняват с историята на местния данък по обществени поръчки и укриването му в Южна Африка през 18 век. Съдебното дело за укриване на данъци срещу Ал Капоне през 1931 г. полага основата на методи като сътрудничество между данъчните власти и правоприлагащите агенти за разследване на обвинения и осъждане на укривателите на данъци в съвременното общество.

Укриването на данъци и данъчните измами е незаконно и умишлено невярно представяне на данъчните задължения. Това може да включва умишлено пропускане или фалшифициране на доходи или приходи, както и усилия това да бъде напълно невидимо за данъчните власти. Това води до намаляване на доходите, които законно принадлежат на правителството и на хората. Укриването на данъци и данъчните измами не само ощетяват обществеността по отношение на приходите, които трябва да се използват за обществени блага, но също така поставят данъкоплатците, които спазват закона, в неизгодно положение. Това затруднява печелившите предприятия, които отговарят на изискванията, когато се конкурират с фирми, които не поемат разходите за плащане на справедливия си дял от данъците. Укриването на данъци и данъчните измами могат да бъдат допълнително улеснени от паричната икономика и икономиката на споделяне (Брусарски, 2020).

Много данъчни органи използват технологични решения за разкриване на данъчни престъпления. Тези решения са ефективни и данъчните органи постигат напредък в привеждането на неоткрити по-рано и пропуснати доходи в приходната база по начин, който също е ресурсно ефективен за данъчния орган. С появата на повече решения на пазара и намаляването на разходите данъчните власти имат възможност да предотвратяват и разкриват престъпления, значително да подобрят събираемостта на приходите си и да повишат ефективността на дейността си.

Как да се разграничат избягването на данъци, данъчните измами, данъчното планиране? Първият проблем, на който трябва да се обърне внимание, когато става въпрос за дефиниране на тези понятия, е тънката линия между тях. Всъщност границата, която разделя данъчното планиране от

избягването на данъци и данъчните измами, е много тънка. Следователно е важно да има ясни дефиниции на тези три процеса, за да се избегне объркване (Захариев, 2012).

Първо, данъчното планиране може да помогне за намаляване на данъчните задължения чрез най-доброто използване на надбавки, удържки или изключения, които са законово планирани. Тъй като това е законно използване на регламента, данъчното планиране не може да се счита за престъпление и е напълно законно.

Второ, какво е избягване на данъци? Накратко може да се определи като процес, при който едно лице или бизнес плаща по-малко данъци, отколкото изисква законът. Данъкоплатците буквално избягват данъците, но го правят чрез законни средства. В случай на международно избягване на данъци данъкоплатецът действително премества своите дялове, интереси или имущество в друга юрисдикция, за да намали размера на дължимия данък в страната на произход. Следователно интересът на процеса се крие във факта, че страните, предпочитани от укриващите данъци, предвиждат изгодна данъчна политика.

Тази дефиниция подчертава трудността, която възниква, когато става дума за очертаване на граница между избягване на данъци и данъчни измами. Докато първото може да бъде получено чрез законни средства и не се наказва автоматично от наказателното право, второто е инкриминирано и наказвано. Измамата се дефинира в международен мащаб като „умишлено действие от едно или повече лица сред ръководството, лицата, натоварени с управлението, служители или трети страни, включващо използване на измама за получаване на несправедливо или незаконно предимство“ (IFAC). За да имаме налице измама, трябва да са изпълнени три условия (Льондев, бр.1/2017):

- Действие – не просто мисъл или желание за измама;
- Умишлена маневра – трябва да се знае, че процесът е забранен от закона;
- Полученото предимство трябва да бъде незаконно или несправедливо под каквато и да е форма.

Всъщност данъчната измама възниква, когато физическо лице или бизнес субект умишлено фалшифицира информация, за да ограничи размера на данъчното си задължение.

Въпреки сложната дефиниция има два основни вида данъчни измами, които могат да бъдат разграничени:

- Данъчни измами от физически лица;
- Данъчните измами от фирми или стопански субекти.

Въпреки че се отразяват много в медиите, данъчните измами, извършени от стопански субекти, са най-трудни за разбиране. Това е мястото, където границата между избягването и измамата е най-тънка, като се имат предвид различните схеми и стратегии, възприети от стопанските субекти.

Многонационалните фирми очевидно могат и ще се възползват от разликите в данъчните ставки и политики между различните държави, в които имат клон. Ако дадена фирма избягва да плаща данъци чрез законни средства, като се възползва от данъчни споразумения, подписани между държавите, не е извършено престъпление. Въпреки това избягването на данъци с измама се улеснява за фирмите отколкото за физическите лица: една фирма може да създаде клон или филиал на всяка територия, следвайки правните промени (Адамов, 2013).

2. Данъчните измами при търговията с горива и нефтопродукти

2.1. Укриване на данъци

Разликите в цените между различните петролни продукти неизбежно водят до редица незаконни схеми за укриване на данъци. Често срещана схема за укриване на данъци възниква, когато обложените горива, като бензин или дизел, се разреждат с петролни продукти с по-ниски данъци или без данъци. Полученото разрежено гориво след това се продава на напълно обложената цена на дребно. Извършителят прибира разликата и правителството не събира очакваните си приходи.

Финансовият стимул за извършителя е най-голям при откраданото гориво или друго вещество с малка или никаква първоначална цена. Тъй като разликата между пазарната цена на дребно на обложеното гориво и незаконно придобитото фалшифицирано такова се стеснява, намалява и финансовият стимул за измамата. Рискът за извършителя следва подобна тенденция. Колкото по-голям е рискът, толкова по-голяма е незаконната награда.

Разбира се, големите разлики в цените между съседни страни също могат да се окажат катализатор за укриване на данъци. В страна с висок данък контрабандата на горива ще е голяма, защото евтиното гориво може да бъде пренесено през граница и да се продава нелегално на атрактивния пазар с по-високи цени (ЕС, 2019).

2.2. Злоупотреба със субсидии

Правителствата субсидират горивата, за да подобрят живота на гражданите чрез намаляване на разходите за горива, използвани за готвене, отопление, електричество или транспорт. Субсидиите могат да бъдат насочени и за развитие на определени индустрии като земеделие и риболов. Тези програми за субсидиране изкуствено влияят върху цените на горивата във веригата на доставки, установявайки ценови диференциали между субсидираните и несубсидираните горива. Тези разлики в цените се използват като схеми за злоупотреба със субсидии, като насочват разходите на пра-

вительството за субсидии към извършителите, вместо да облагодетелстват икономиката и нуждаещите се групи или да подкрепят други законни правителствени програми. В страни, където тези видове права и програми за обезщетения са преобладаващи, злоупотребата със субсидии може да има отрицателно финансово въздействие, в пъти по-голямо от укриването на данъци.

Често най-голямата ценова разлика между субсидирано гориво и цените на открития пазар за същото гориво ще бъде в съседните страни. Когато това е така, дори с висок риск и тежки последици, ако бъдат заловени, контрабандистите ще транспортират евтини субсидирани горива от една страна до съседна, където цените са много по-високи. Субсидираното гориво с ниска цена просто ще бъде препродадено в страната с по-високи цени. Правителствените разходи за субсидии за гориво са в полза на контрабандистите, а не на спазващите закона граждани на страната.

Често срещана форма на измама с гориво обикновено включва както злоупотреба със субсидии, така и укриване на данъци. Това означава, че обложеното гориво се разрежда с фалшиво гориво, което се оказва субсидирано гориво. В тези случаи не е необходимо евтиното субсидирано гориво да напуска страната, за да бъде включено в схемата. Тази измама е особено разпространена, когато един и същ вид гориво се продава като обложено гориво на свободни пазарни цени и като субсидирано гориво с ниска цена (Илиев, 2020).

Например дизеловото гориво може да се продава на свободния пазар на несубсидирани цени и в същото време на по-ниски субсидирани цени на земеделските производители. Дизелът е идентичен, но единият се облага с данък, а другият се субсидира за подкрепа на определена държавна цел. Подобни горива като керосин и дизел също представляват предизвикателство. Керосинът често се субсидира, за да обслужва нуждите на бедните от гориво за готвене и отопление. Контрабандистите могат да разреждат дизела до 20% с керосин, без да засягат незабавно превозното средство. Дизелът, разреден с керосин, може да бъде продаден със значителна печалба.

Когато това се случи, ефектите върху правителството са:

- Приходите от данъци от продажбата на законни горива намаляват;
- Околната среда е увредена от използването на по-лоши горива.

Престъплението, свързано с измама с гориво, има много форми – подмяна, разреждане, контрабанда и кражба. За да назовем само няколко – когато става въпрос за измама срещу държавата, целите на престъпниците се свеждат до две: укриване на данъци и злоупотреба със субсидии (вж. Таблица 1). Чрез укриване на данъци и злоупотреба със субсидии престъпниците премахват парите от мястото, където трябва да бъдат изразходвани в една икономика, и ги използват там, където те действително увреждат икономиката.

Таблица 1.

Начини за данъчна измама

Укриване на данъци	Злоупотреба със субсидии
Облагаемите горива се разреждат с продукти, които имат по-ниски данъци или нямат данъци, като например: <ul style="list-style-type: none">• Горива, внасяни от други страни;• Субсидирани петролни продукти;• Безмитни транзитни горива;• Откраднати нефтопродукти;• По-лоши продукти като разтворители, отработени масла и др.	Субсидираните горива се отклоняват от предвидената им верига на доставки: <ul style="list-style-type: none">• Използва се в страната като измама с горива с по-високи данъци;• Контрабанда на пазари с по-високи цени в други страни

3. Програми за маркиране на горива – инструмент за борба с данъчните измами

Програмите за маркиране на гориво са предназначени да наблюдават и контролират облагаемите и субсидирани горива във веригата за доставка на горива надолу по веригата, от рафинерията или склада за гориво до търговския обект. Обикновено тези програми включват набор от взаимодействия, взаимосвързани модули, като сигурна логистика, маркиране, тестване и управление на правни казуси, които са координирани, за да образуват цялостно решение като част от сложна система за управление. Системата за управление на досиетата, разработена по време на тази фаза, предоставя навременна и приложима информация, необходима за изпълнение на стратегията за прилагане, използвана за смекчаване на укриването на данъци и злоупотребата със субсидии (Robert Bacon, 2019).

Програмите за маркиране на горивата помагат на правителствата да събират целевите приходи, за които са въведени програмите за акциз на горивата. На практика правителствата събират повече данъци върху горивата от съществуващите програми, увеличавайки общите си приходи, без да повишават данъците. Програмите за маркиране на горивата също помагат да се гарантира, че субсидиите за гориво не се пренасочват и не се използват като фалшифициране на облагаемото гориво. Като се справят с пренасочените количества гориво, правителствата могат да намалят субсидиите, като същевременно запазят обхвата и мащаба на ползите, получавани от населението.

Маркерите за гориво могат да варират от прости цветни багрила до уникални скрити маркери и съответните им методи за откриване. Програмите за маркиране на гориво обикновено се създават за постигане на широк спектър от цели. Тъй като оперативните изисквания на конкретна

програма са проектирани да отговарят на уникални цели, всяка програма за маркиране на гориво е различна.

За програми, които изискват по-сложно решение, използващо текущата напреднала технология, е възможно да се вгради втори слой на сигурност чрез добавяне на допълнителен молекулен маркер, използвайки технологията за газова хроматография-масова спектрометрия (GC-MS). В случай на неуспешен полеви скрининг, това позволява последваща проба да бъде взета в лаборатория за по-нататъшен криминалистичен анализ, който може окончателно да идентифицира съществуването на маркера за гориво. Това гарантира пълно съответствие с по-високите стандарти за допустими доказателства, изисквани от повечето правни системи.

Всяка програма за маркиране на гориво има уникални цели. Например една страна може да избере да разгърне програма за „национален маркер“, която показва, че всички данъци са платени изцяло върху горивата. По същество маркерът служи като „химическа данъчна марка“ за всички облагани горива. При този тип разгръщане инспекторите търсят разреждането на напълно обложено гориво, причинено от добавянето на петролен продукт с по-ниско данък, който не съдържа маркер. За да се поддържа целостта на програмата, е от съществено значение да се поддържа абсолютната конфиденциалност и сигурност на маркера. Редовните одити са от решаващо значение за целостта на програмата. В такава програма прането на маркери не е проблем, тъй като би довело до превръщането на горивото с по-висок данък „незаконно“.

Програмите за маркиране на гориво се състоят от редица аспекти, включително методи за маркиране на гориво, сигурност на веригата за доставки, вземане на проби и тестване на място, лабораторно тестване и анализ на данни. Ефективното свързване на тези елементи в цялостна оперативна програма гарантира целостта на програмата. Предоставянето на обективни доказателства на служителите по правоприлагане, които доказват съществуването на измамническа дейност, разчита на пълна проследимост и създаване на съдебно дело.

Днешните успешни програми за маркиране на горива точно определят кога облагаемите горива се разводняват и кога субсидираните горива се опитват да бъдат изнесени контрабандно извън дадена страна или използвани в страната като прелюбодеяния. Те правят това, като идентифицират облагаемите и субсидирани горива по цялата верига за доставка на горива надолу по веригата от рафинерията или склада за гориво до търговския обект или граничния пункт. Програмите за маркиране на горивото са проектирани като сложни системи за управление, които включват ключови програмни елементи като цялостен дизайн на програмата, методи за удостоверяване на цялата верига на доставки, оперативни детайли и стратегии за прилагане за постигане целите и задачите на програмата, включително стабилна възвръщаемост на инвестициите. Ключовият резултат от тези

програми е навременна, приложима информация, с която правителствата могат да смекчат укриването на данъци и злоупотребите със субсидии.

Успехът на програмата за маркиране на гориво изисква дългосрочен ангажимент от множество правителствени агенции, включително ключови ръководители от отделите на енергетиката, финансите, митниците, транспорта и правоприлагането. Освен това подкрепата както от държавни, така и от независими петролни компании е от решаващо значение за успешното прилагане. Най-добрите практики диктуват, че една програма трябва да се администрира като система за управление от независима организация. Системата за управление трябва да насочва всички аспекти на съхранението и сигурното транспортиране на маркерите, добавянето на уникални маркери във веригата за доставки и последващото вземане на проби и анализ на съмнителни материали, за да гарантира прилагането на политиките и постигането на техните цели.

Заклучение

Често срещана форма на измама с гориво обикновено включва както злоупотреба със субсидии, така и укриване на данъци, тоест облагаемото гориво се разрежда с вещество, което е субсидирано гориво.

Данъчно облагане на печалбите в юрисдикции, където се извършват дейности, генериращи печалба – това трябва да бъде основният принцип за организиране на данъчните системи в световната икономика. Колкото по-глобализирани са икономическите отношения и по-голямата част от световния БВП е представена от мултинационални предприятия, толкова по-важно е това правило за поддържане целостта на данъчните системи. Не всички държави, включително някои от държавите – членки на ЕС, спазват това правило. Мултинационалните компании се възползват от това, като изкуствено прехвърлят печалбите си в юрисдикции с ниски данъци и по този начин намаляват данъчните си задължения.

Освен това измамите с горива поддържат обширни вторични ефекти като вредни автомобилни емисии, повишен разход на гориво, нарушени вериги за доставки и загуба на доверие в националните системи за управление. Докато системите за маркиране на горивото се използват от 50-те години на миналия век, последните разработки в технологиите за маркери, съчетани с напредъка в аналитичния капацитет, сега осигуряват техническата основа за изключително точни и ефективни програми за маркиране на гориво.

Програма за маркиране на гориво предоставя на правителството цялостен подход, който анализира всеки етап от веригата за доставки, като се започне от рафинериите или складовете за гориво в страната и се простира до евентуалната продажба на горивни продукти на ниво търговия на дреб-

но. Крайната ефективност на програмата за маркиране на гориво се реализира, когато смекчава измамите с гориво и води до повишаване събираемостта на данъците.

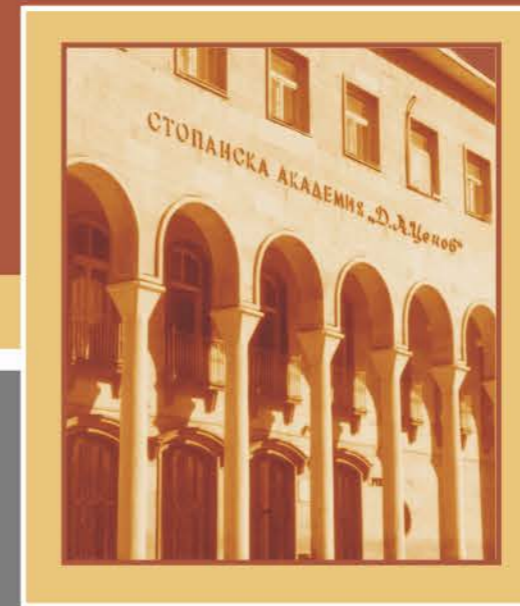
Използвани източници

- ЕС. (2019). *Study to quantify and analyze the VAT Gap in the EU Member States*.
- IFAC. (n.d.). *ISA norm 240*.
- Robert Bacon, T. W. (2019). *Petroleum Taxes – Public Policy for the Private Sector*”. The World Bank.
- Адамов, В. (2013). *Техника на данъчното облагане*. Свищов: АИ Ценов.
- Брусарски, Р. (2020). *Финансова теория*. Свищов: АИ Ценов.
- Захариев, А. (2012). *Финанси*. Абагар.
- Илиев, П. (2020). *Икономически измами и злоупотреби и превенция срещу тях*. София: НБУ.
- Льондев, А. (бр.1/2017). Измами чрез финансови отчети и данъчни манипулации,. *Политика и сигурност*, стр.131–137.

СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ „Д. А. ЦЕНОВ“ - СВИЦОВ

ГОДИШЕН
АЛМАНАХ
НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ
НА ДОКТОРАНТИ

ГОДИШЕН
АЛМАНАХ
НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ
НА ДОКТОРАНТИ

Том XIV, 2021

Книга 17

Том XIV, 2021 г.
Книга 17

Академично издателство
„ЦЕНОВ“ - Свищов

РЕДАКЦИОНЕН СЪВЕТ:

Доц. д-р Красимира Славева – главен редактор
Доц. д-р Марина Николова – зам. главен редактор
Доц. д-р Пепа Стойкова
Доц. д-р Ваня Григорова
Доц. д-р Христо Сирашки
Доц. д-р Петранка Мидова
Доц. д-р Николай Нинов
Доц. д-р Людмил Несторов

Екип за техническо обслужване:

Анка Танева – стилев редактор
Ст. преп. Иванка Борисова – превод и редакция
на английски език
Янислава Александрова – технически секретар

СЪДЪРЖАНИЕ

Студии

Андрей Антонов Йорданов ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД ВЪВЕЖДАНЕТО НА ГЪВКАВО УПРАВЛЕНИЕ В ПРОЕКТНИ ЕКИПИ.....	5
Анна Димитрова Димитрова СТРУКТУРНИ ТРАНСФОРМАЦИИ НА ПРЕКИТЕ ЧУЖДЕСТРАННИ И ВЪТРЕШНИ ИНВЕСТИЦИОННИ ПОТОЦИ В БЪЛГАРИЯ (2010 – 2020).....	24
Беатрис Венциславова Любенова СТРЕС ТЕСТОВЕТЕ КАТО ИНТЕГРАЛЕН ПОДХОД ЗА КОМПЛЕКСНА ОЦЕНКА НА УПРАВЛЕНИЕТО НА РИСКА, КАЧЕСТВОТО НА АКТИВИТЕ И УСТОЙЧИВОСТТА НА БАНКИТЕ	49
Даниел Сергеев Тунчев ПЪРВИЧНИ И ВТОРИЧНИ ФАКТОРИ ЗА ФОРМИРАНЕ ЦЕНАТА НА ПЕТРОЛА – ИКОНОМИЧЕСКИ РАКУРСИ И ГЕОПОЛИТИЧЕСКИ АСПЕКТИ	81
Диана Руменова Христова КАРИЕРНОТО РАЗВИТИЕ ПРЕЗ ПОГЛЕДА НА СЛУЖИТЕЛИТЕ И РАБОТОДАТЕЛИТЕ	103
Елена Валериева Вълчева АНАЛИЗ НА ТОВАРНИЯ АВТОМОБИЛЕН ТРАНСПОРТ В БЪЛГАРИЯ	118
Елена Димитрова Ташкова КОНЦЕПТУАЛНА РАМКА ЗА ДИГИТАЛНА ТРАНСФОРМАЦИЯ НА ИКОНОМИКАТА.....	137
Калоян Драгомиров Паргов ИСТОРИЧЕСКИ АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА ЕНЕРГИЙНАТА ПОЛИТИКА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ В НАЧАЛОТО НА ХХІ ВЕК	163
Николай Кирилов Калистратов МЕТОДИЧЕСКИ АСПЕКТИ НА РЕВИЗИОННИЯ АКТ И ОТЧИТАНЕ НА ФУНКЦИИТЕ И ВЛИЯНИЕТО МУ ВЪРХУ ИКОНОМИКАТА В СЯНКА В БЪЛГАРИЯ	192
Стелиян Богданов Стефанов ПОТРЕБНОСТ ОТ ПРОМЕНИ В ДАНЪЧНАТА ПОЛИТИКА НА БЪЛГАРИЯ.....	217

Юлиан Христов Войнов
ПРЕДПОСТАВКИ И ТЕОРЕТИЧНИ ОСНОВИ ЗА РАЗВИТИЕ НА
ИНСТРУМЕНТАРИУМА ЗА СТРЕС ТЕСТ НА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ 234

Yaakov Itach
THE IMPACT OF FINANCIAL EDUCATION PROGRAMMES
IN ISRAEL AND THE FAMILY DISCUSSION ON FINANCIAL
MATTERS ON THE BEHAVIOUR OF YOUTH..... 260

Статии

Борислав Петров Лазаров
ТЕНДЕНЦИИ В ИНТЕНЗИВНОСТТА НА АВТОМОБИЛНОТО ДВИЖЕНИЕ
В СЕВЕРНА БЪЛГАРИЯ КАТО ФАКТОР ЗА ИКОНОМИЧЕСКА
ОБОСНОВКА НА РАЗВИТИЕТО НА TEN-T 289

Боряна Великова Симеонова
МОДЕЛИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА СТОКИТЕ В ПРЕДПРИЯТИЯТА
С ТЪРГОВСКА ДЕЙНОСТ 303

Боян Димитров Вранчев
ЕФЕКТИВНОСТ НА ПРОЕКТНИТЕ ЕКИПИ 315

Ваня Владимирова Галчева
АНАЛИЗ НА АВТОМОБИЛНИТЕ ПРЕДСТАВИТЕЛСТВА
В БЪЛГАРИЯ 332

Вахан Ахаси Бохосян
МОРАЛЕН РИСК И ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА КОНФЛИКТА
“ПРИНЦИПАЛ-АГЕНТ“ В ЗАСТРАХОВАНЕТО 343

Галя Колева Монева
ГЕНЕЗИС И ЕВОЛЮЦИЯ НА РЕВЕНЮ МЕНИДЖМЪНТА
НА РЕСТОРАНТЪОРСКИЯ БИЗНЕС..... 356

Георги Стоилов Анев
БИЗНЕС МОДЕЛИ И ПОДХОДИ ЗА ГЕНЕРИРАНЕ НА ПРИХОДИ
В ЕЛЕКТРОННАТА ТЪРГОВИЯ 373

Даниел Генчев Данчев
НОВИ ПОЛИТИКИ И ПЕРСПЕКТИВИ ПРЕД МАЛКИТЕ И СРЕДНИ
ПРЕДПРИЯТИЯ В БЪЛГАРИЯ 390

Даниела Стойчева Сачарова
КОНЦЕНТРАЦИЯ НА БЪЛГАРСКИТЕ
ОБЩОЗАСТРАХОВАТЕЛНИ КОМПАНИИ В СЕКТОРА
НА ОБЩЕСТВЕНИТЕ ПОРЪЧКИ 402

Димитър Сергеев Димитров БАЛКАНСКИЯТ ГЕОПОЛИТИЧЕСКИ ВЪЗЕЛ И БЪЛГАРСКИЯТ ТУРИЗЪМ.....	412
Кармен Димитров Вранчев НИЪРШОРИНГЪТ КАТО СТРАТЕГИЯ ЗА ПРИВЛИЧАНЕ НА ПРЕКИ ЧУЖДЕСТРАННИ ИНВЕСТИЦИИ В БЪЛГАРИЯ.....	422
Катя Симеонова Иванова ФИНАНСОВИ АСПЕКТИ ПРИ УПРАВЛЕНИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ В УСЛОВИЯТА НА COVID-19	436
Кузман Илиев Илиев ПАРИЧНАТА ДИНАМИКА КАТО ФАКТОР НА ГЕНЕРАЛНОТО РАВНОВЕСИЕ В ИКОНОМИКАТА И ИКОНОМИЧЕСКИЯ ЦИКЪЛ – КОНЦЕПТУАЛНИ И МЕТОДОЛОГИЧЕСКИ АСПЕКТИ	450
Магдалена Славе Андоновска ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА РАЗВИТИЕ НА МЕДИЙНИЯ ПЛУРАЛИЗЪМ В РЕПУБЛИКА С. МАКЕДОНИЯ	466
Мария Александрова Велкова УПРАВЛЕНИЕ НА КОНФЛИКТИ В МУЛТИКУЛТУРНИ ОРГАНИЗАЦИИ	475
Мартин Николаев Харизанов ФИНАНСОВИ АСПЕКТИ НА РЕАЛИЗИРАНИТЕ ПРОГРАМИ ЗА РАЗВИТИЕ В СЕВЕРОЗАПАДНИЯ РАЙОН ЗА ПЛАНИРАНЕ	487
Мартин Яворов Бакърджиев УСТОЙЧИВОСТ И ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО В КОРПОРАТИВНОТО УПРАВЛЕНИЕ	503
Моника Любомирова Янакиева ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД ФОРМИРАНЕТО И БЮДЖЕТИРАНЕТО НА ПУБЛИЧНИТЕ ПОЛИТИКИ В ОБЛАСТТА НА МЛАДЕЖТА	523
Наталия Стоянчева Стоянова ЗА НАПРЕДЪКА НА БЪЛГАРИЯ ПО ГЛОБАЛНИТЕ ЦЕЛИ ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ	543
Никола Илчов Илчев ОПЕРАТИВНИ МОДЕЛИ ЗА ТЪРГОВИЯ НА ХРАНИТЕЛНИ СТОКИ И НАПИТКИ В ДИГИТАЛНА СРЕДА	555
Орлин Чавдаров Япраков АНАЛИЗ НА КОЛИЧЕСТВЕНИТЕ ИЗМЕРИТЕЛИ В БЪЛГАРСКИЯ БАНКОВ ПАЗАР	565

Рая Бисерова Драгоева ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА КОНСОЛИДАЦИОННИТЕ ПРОЦЕСИ ВЪРХУ ЕФЕКТИВНОСТТА НА БАНКОВАТА ДЕЙНОСТ	580
Румяна Цветанова Витнъова ПОСТИЖЕНИЯ И ПРАКТИКИ ПРИ ВЪВЕЖДАНЕ НА ОБРАЗОВАНИЕ ПО ФИНАНСОВА ГРАМОТНОСТ В УЧИЛИЩАТА	598
Светлана Димитрова Аврионова ПОСТЪПЛЕНИЯТА ОТ ДАНЪЧНИ ПРИХОДИ В БЪЛГАРИЯ В КОНТЕКСТА НА ПАНДЕМИЯТА КОВИД-19	615
Силвия Петрова Петранова ТУРИЗМЪТ В БЪЛГАРИЯ И КРИЗАТА COVID-19	625
Слави Петров Джалъзов ТЕОРЕТИЧНИ И ПРИЛОЖНИ ИЗМЕРЕНИЯ НА ОНЛАЙН КОМУНИКАЦИИТЕ В ТУРИСТИЧЕСКИЯ БИЗНЕС	638
Снежана Веселинова Найденова СТРАТЕГИЧЕСКАТА РАМКА НА ОБРАЗОВАТЕЛНАТА СИСТЕМА – ПРОБЛЕМНИ ОБЛАСТИ И ВЪЗМОЖНИ ПОЗИТИВНИ ЕФЕКТИ ЗА ОСНОВНИТЕ УЧАСТНИЦИ	652
Станислав Чавдаров Младенов ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА ПАНДЕМИЯТА ОТ COVID-19 ВЪРХУ СЕКТОРИТЕ В ИКОНОМИКАТА НА СТРАНАТА	669
Стефан Ангелов Пешов СЪЩНОСТ НА ДАНЪЧНИТЕ ИЗМАМИ ПРИ ТЪРГОВИЯТА С ГОРИВА И НЕФТОПРОДУКТИ	687
Теодор Людмилков Борисов РЕПУБЛИКАНСКАТА ПЪТНА ИНФРАСТРУКТУРА В БЪЛГАРИЯ – СПЕЦИФИКИ И РЕГИОНАЛНИ РАЗЛИЧИЯ.....	697

ГОДИШЕН
АЛМАНАХ
НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ НА ДОКТОРАНТИ
Студии и статии
Том XIV – 2021, книга 17

Даден за печат на 10.07.2023 г., излязъл от печат 14.07.2023 г.
Поръчка № 18830; формат 16/70/100; тираж 65

ISSN 1313-6542

Издателство и печат: Академично издателство „Ценов“
Свищов, ул. „Цанко Церковски“ 11А